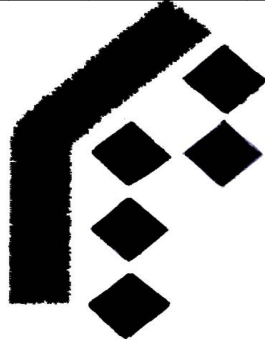

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

..

جامعه المصطفی (ص) العالمیه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق و معارف اسلامی

نگارایش: حقوق جزا و جرم شناسی

عنوان:

تعارض ادله در قوانین جزایی
و قواعد حاکم بر آن

استاد راهنما:

دکتر مجتبی نورزاد

استاد مشاور:

دکتر فریدون جعفری

طلبه:

غلامحسین خراسانی

تابستان ۱۳۹۰

تقدیم به:

اندیشه آدمی سیر عرش می‌یابد و سیرش را بر پهنای فرش روشنی می‌بخشد. انسان از ریشه‌هایش سر برمی‌کشد، در والاترین درجات، قدر دان زحمت عزیزانی است که صورتی بی

نمایایش را تاب آورده اند؛ پاس‌تای این زحمت این برک سبز تقدیم می‌شود:

ویران‌کننده‌ی کاخ‌های ظلم و ستم و خیانت؛

نجات‌دهنده انسان از گمراهی و جهالت؛

انتقام‌گیرنده از دشمنان نادان است؛

برقرارکننده عدالت و امنیت؛

«امداد بشریت»

«حضرت حجت‌بن‌اسمن العسکری (عج)»

و همسر مهربان و فرزندان عزیزم

پشوان‌های زندگیم، امیدوندگان فردایم، بزرگ‌یاورانم در افق‌های زندگی.

تقدیر و تشکر:

سپاس بیکران خداوندی را که بر این بنده حقیر نعمت وافرش را ارزانی داشت. هم او که یادش آرام بخش دل ما و نامش سامان دهنده کارهاست. درود و سلام بر انبیاء عظام و ائمه اطهار علیهم السلام و اولیاء بزرگ الهی که با تاسی از ارواح پاک ایشان ، بر مشکلات روزمره فائق آمدیم .سلام و عرض ادب خالصانه به محضر مقدس بقیه الله الاعظم، حجت ابن الحسن العسگری (عج) ، او که انفاس قدسیه اش تضمین حیات و ذکر نامش، شفای قلبهای محزون و توسل به آن حضرت، بزرگترین حامی و پشتیبان ما در مراحل پر پیچ و خم زندگی است.

مراتب تقدیر و تشکر خود را از کلیه اساتید محترم، خصوصاً استاد محترم راهنما، جناب آقای دکتر مجتبی نورزاد و استاد محترم مشاور جناب آقای دکتر فریدون جعفری ، که حقیقتاً با راهنمایی ها و مشاوره های خالصانه خود راه را بر من هموار نمودند اعلام می دارم.

از همسر فداکار و مهربانم و فرزندان عزیزم که با ایجاد جوی آرام و با بذل حقوق خویش در دوران تحصیل و گردآوری و تدوین پایان نامه یاری ام دادند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

انشاء الله که در پیشگاه خداوند متعال مأجور باشند.

چکیده:

تعارض ادله در قوانین جزایی، واقعیت انکار ناپذیری است که همواره اصحاب دعوی و اشخاص ثالث و مراجع قضایی با آن سر و کار دارند. قواعد حاکم بر این تعارض از ظرافت ها و پیچیدگی های خاصی برخوردار است که اهمیت آن را دوچندان می کند. در فقه و حقوق ما برخی از این قواعد تحت عنوان «تساقط»، «تخیر»، «احتیاط» و «جمع عرفی» مورد توجه فقها و قانونگذاران قرار گرفته و بخشی از مباحث فقهی و حقوقی را به آن اختصاص داده اند. اما با توجه به پراکندگی اقوال فقیهان و حقوقدانان از سویی و کم توجهی نویسندگان حقوق پیرامون موضوع و عدم انسجام مباحث از سوی دیگر، در عمل منجر به پرسش ها و ابهامات زیادی در این زمینه شده است. و این مسأله باعث رویه های متفاوت قضایی از سوی قضات شده است. در این پژوهش کوشش شده است ضمن تبیین مفهوم، مبانی و ماهیت تعارض ادله، توضیحات راجع به قواعد فقهی و حقوقی حاکم بر تعارض در مراحل دادرسی و سرانجام آثار و احکام آن ارائه شود. در خلال این مباحث، به ایرادات و ابهامات قوانین کیفری اشاره گردیده و در پایان پیشنهادهایی برای رفع آنها مطرح شده است. آنچه قابل ذکر است اینکه بیان تعارض ادله کیفری و قواعد حاکم بر آن در درون یک نظام حقوقی است و به هیچ وجه تعارض ادله و قوانین مطروحه در حقوق بین الملل و قواعد حل تعارض بین قوانین کشورهای دیگر، مورد بحث قرار نمی گیرند و پیشنهادهای ارائه شده نیز برای رفع ابهامات قوانین کیفری درون نظام حقوق ایران مطرح شده است.

واژگان کلیدی: تعارض ادله، قواعد حاکم، ادله جزایی، قوانین متعارض.

فهرست مطالب

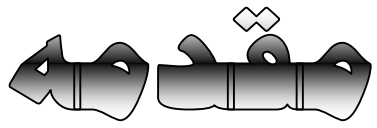
صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	۱- بیان مسأله (طرح بحث)
۵	۲- اهداف تحقیق
۵	۳- سوالهای اصلی و فرعی تحقیق
۵	الف- سؤال های اصلی
۶	ب- سؤالهای فرعی
۶	۴- فرضیه های تحقیق
۶	۵- پیشینه تحقیق
۸	۶- روش تحقیق
۸	۷- فهرست کلی مطالب
۱۰	فصل اول: کلیات (تعاریف، مفاهیم و واژه ها، تحلیل سیستمها...)
۱۰	مبحث اول - تحلیل سیستم های دادرسی حقوق کیفری
۱۲	گفتار اول: نظام اتهامی
۱۲	۱. سابقه تاریخی
۱۲	۲- ویژگیهای نظام اتهامی
۱۳	گفتار دوم: نظام تفتیشی
۱۳	۱- سابقه پیدایش از دیدگاه تاریخی
۱۳	۲- ویژگیهای نظام تفتیشی
۱۳	گفتار سوم: نظام مختلط
۱۳	۱- سابقه پیدایش از دیدگاه تاریخی
۱۴	۲- ویژگیهای نظام مختلط
۱۴	گفتار چهارم: روش دادرسی اسلامی
۱۵	۱- ویژگیهای دادرسی اسلامی
۱۵	الف) توجه ویژه به تصدی مقام قضا
۱۶	ب) جهات عزل قاضی

صفحه	عنوان
۱۶	ج) سیستم وحدت قاضی
۱۶	د) یک درجه‌ای بودن رسیدگی
۱۶	ه) تجدید نظر در حکم
۱۷	۲- سیستم ادله حاکم بر حقوق کیفری ایران
۱۸	الف - نظام ادله قانونی
۲۰	نخست- سلسله مراتب دلایل در نظام ادله قانونی
۲۲	دوم- شکنجه متهم برای اخذ اقرار
۲۲	سوم- آثار مترتب بر اقرار و انکار متهم
۲۳	ب- نظام ادله معنوی
۲۵	ج - تفاوت های موجود بین دو نظام ادله قانونی و معنوی
۲۷	د- محدودیت های نظام ادله معنوی
۲۹	ه- موضع سیستم های دادرسی کیفری ایران
۳۴	۳- دلایل رسیدگی کیفری در دادرسی اسلامی
۳۴	الف) اقرار
۳۵	ب) شهادت
۳۵	ج) قسامه
۳۶	د) علم قاضی
۳۷	مبحث دوم: تعریف ادله
۴۰	گفتار اول: تحصیل دلیل در حقوق کیفری
۴۱	۱- نقش قاضی جزایی در تحصیل دلیل
۴۲	۲- نوع دلیل به عنوان وسیله اثبات وقایع
۴۲	الف- آزادی دلیل
۴۳	ب - محدودیتهای حاکم بر آزادی دلیل
۴۵	۳- علم و یقین یا اعتقاد باطنی قاضی
۴۶	گفتار دوم: روش تحصیل دلیل
۴۸	گفتار سوم: مبانی تحصیل دلیل

صفحه	عنوان
۴۹	۱- مبانی فقهی
۵۰	۲- مبانی قانونی
۵۱	گفتار چهارم: انواع دلایل در حقوق کیفری
۵۲	۱-بینه (شهادت)
۵۵	۱-۱- منع اجبار اشخاص به شهادت در قانون اساسی
۵۷	۱-۲- تشریفات احضار و استماع شهادت شهود
۵۷	۲- سوگند یا (یمین قضایی)
۵۸	نوع اول: سوگندی که منکر یاد می کند
۵۹	نوع دوم: سوگندی که توسط غیر منکر یاد می شود
۶۰	۳- قسامه
۶۱	۴- اقرار
۶۲	الف) جایگاه اقرار در حقوق کیفری
۶۴	ب) منع اخذ اقرار به عنف و شکنجه و اجبار اشخاص به ارائه دلیل، در قانون اساسی
۶۴	ج) صحت در اقرار
۶۵	۵- علم قاضی
۶۸	مبحث سوم: تعارض ادله، تراحم، تخصیص و تباین
۶۸	گفتار اول: تعریف تعارض
۷۱	۱- شرایط عمومی تعارض
۷۱	الف) وجود حداقل دو دلیل لفظی
۷۱	ب) برخورد دلایل در مرحله جعل و انشاء
۷۲	۲- انواع تعارض
۷۲	الف) تعارض بدوی یا غیر مستقر
۷۲	ب) تعارض مستقر و شرایط اختصاصی آن
۷۳	اول) ممکن نبودن استفاده از قواعد جمع عرفی برای تعارض
۷۳	دوم) تنافی به گونه تناقض یا تضاد
۷۴	گفتار دوم: تعریف تراحم

صفحه	عنوان
۷۵	۱- وجوه اشتراک تراحم با تعارض
۷۵	۲- وجوه افتراق تراحم با تعارض
۷۹	گفتار سوم- تعریف تخصیص
۸۰	۱- تفاوت تخصیص و تخصص
۸۰	۲- تفاوت تخصیص با حکومت
۸۲	گفتار چهارم: تعریف تباین
۸۳	فصل دوم: قواعد حل تعارض
۸۴	مبحث اول: در فقه
۸۴	گفتار اول: فقه امامیه
۸۶	۱- قواعد حل تعارض بدوی
۸۶	الف- قاعده جمع عرفی
۸۸	ب- موارد جمع عرفی
۸۸	اول) قاعده تقدم وارد بر مورود
۸۹	دوم) قاعده تقدم خاص بر عام
۹۰	سوم) قاعده تقدم حاکم بر محکوم
۹۰	چهارم) قاعده تقدم مقید بر مطلق
۹۱	۲) قواعد حل تعارض مستقر
۹۱	الف- حل تعارض مستقر ادله در علم اصول
۹۱	نخست- مقتضای قاعده اولیه عقلی در مورد ادله متعارض
۹۳	دوم- مقتضای قاعده شرعی در مورد ادله متعارض
۹۴	ب - حل تعارض مستقر ادله در علم حقوق
۹۴	اول) وجود مرجح
۹۵	دوم) حالت فقدان مرجح
۹۵	گفتار دوم: فقه عامه(اهل سنت)
۹۷	مبحث دوم: در قوانین مدون
۹۸	گفتار اول: تعارض قوانینی که از یک منبع حقوق هستند.

صفحه	عنوان
۱۰۱	گفتار دوم: تعارض قوانینی که از دو منبع حقوق هستند
۱۰۳	۱- قانون اصول محاکمات جزایی مصوب ۱۲۹۰ شمسی
۱۰۵	۲- قانون آئین دادرسی مصوب ۱۳۷۸ شمسی
۱۰۶	۳- لایحه جدید آیین دادرسی کیفری
۱۰۷	نتیجه و پیشنهادات
۱۰۸	نتیجه
۱۱۱	پیشنهادها
۱۱۳	منابع و مأخذ

۱- بیان مسأله (طرح بحث)

موضوع این پژوهش، تحلیل و بررسی تعارض ادله در قوانین کیفری و قواعد حاکم بر آن است، با عنایت به اینکه اثبات حقیقت و کشف واقعیت از ارکان و اصول اساسی دادرسی های کیفری و حقوق کیفری شکلی و ماهوی بطور کلی می باشد، در این مسیر ضرورت استناد به دلایل، قوانین و امارات به منظور رعایت مقتضیات دادرسی عادلانه و منصفانه گزیر ناپذیر می باشد، لکن گاهی اوقات میان ادله و قوانین و امارات، تباین، تعارض و یا تزامم بوجود می آید که پرداختن به آنها واجد اثرات کاربردی بسیاری برای محاکم دادگستری و قضات می باشد. ما در این پژوهش، دنبال تدقیق مطلق فوق هستیم، بدین توضیح که چنانچه بین دو یا چند دلیل تعارض بوجود بیاید و مقام قضایی در مقام عمل و رای، نتواند حکم عادلانه و منصفانه صادر نماید، اصولاً به چه قواعد و اصولی در جهت حل تعارض و صدور حکم عادلانه، متوسل گردد و کدام اصل و قانون بر این تعارض بوجود آمده حاکمیت دارد؟

هر چیزی که بعنوان دلیل مورد توجه قرار گیرد، افراد جامعه ملزم به تبعیت از او هستند، زیرا فرض بر این است که از منبع معتبری صادر شده است و چنانچه بین دلایل معتبری که از سوی مقنن وضع می گردد، تناسب و هماهنگی وجود نداشته باشد، بلکه بین دلایل از حیث مدلول و

مفهوم، منافات بوجود آید، افراد در اعمال و تبعیت از آنها دچار مشکل می‌شوند به گونه‌ای که عمل به یک دلیل، موجب نقض دلیل دیگر گردد و این همان تعارض بین دو دلیل است.

تعارض گاه در حوزه قراردادها آشکار می‌شود، گاه در حوزه قانونگذاری و گاه در قضاوت بوجود می‌آید. در قراردادها ممکن است بخشهایی از قرار داد با بخشهای دیگر متعارض باشند، در امر قانونگذاری بعضی اوقات مفهوم قوانین با یکدیگر در تعارض قرار می‌گیرند و در قضاوت نیز ممکن است دلایل مورد استناد طرفین دعوی با یکدیگر در تعارض باشند و این تعارض گاه در امور حقوقی رخ می‌دهد و گاه در مسائل کیفری بروز می‌نماید و در اینجا قاضی محکمه در مقام قضاوت با مشکل مواجه می‌گردد.

نکته حائز اهمیت این است که حل تعارض و ایجاد هماهنگی در حوزه قانونگذاری و یا حوزه قراردادها و رفع مشکل تعارض، هیچگاه به معنای حل تعارض دلایل در حوزه قضاوت نیست، چه اینکه در مرحله قضاوت، مفهوم دلایل طرفین دعوی با هم تعارض دارند و قاضی دادگاه در مقام ترجیح یک دلیل مورد استناد بر دلیل دیگر نیاز به قواعد حل تعارض دارد.

آنچه قابل ذکر است اینکه هدف این مبحث، بیان تعارض ادله در درون یک نظام حقوق و قواعد حل تعارض در داخل یک نظام حقوقی است و به هیچ وجه تعارض قوانین مطروحه در حقوق بین الملل و حل تعارض بین قوانین کیفری کشورهای دیگر، مورد بحث قرار نمی‌گیرد.

مسئله حل تعارض ادله، هم در فقه و هم در حقوق، از مهمترین مسائل است، در کتابهای اصولی، یکی از بابها، به این موضوع اختصاص یافته و حتی در حقوق کشورهای دیگر هم، به این مسئله پرداخته شده است.

اصل ۱۶۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، راه حل تعارض را بطور کلی بیان نموده است. بر اساس اصل مذکور: «قاضی موظف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابد و اگر نیابد با استناد به منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر، حکم قضیه را صادر نماید و نمی تواند به بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین مدونه، از رسیدگی به دعوا و صدور حکم امتناع ورزد».

اینکه در یکی از اصول قانون اساسی به این مسئله پرداخته شده است، بیانگر اهمیت آن است. و در قوانین عادی هم برای حل تعارض، راهکار و روش برون رفت از تعارض، پیش بینی شده است که در فصل دوم به آن خواهیم پرداخت.

حل تعارض ادله کیفری در فقه، باعث می شود راه صحیح دین و رسیدن به اهداف مقدس اسلام، مشخص گردد، و بنظر می رسد همین هدف مهم نیز در حقوق، نتیجه حل تعارض خواهد بود، هر چند اهداف دیگری نیز از قبیل رسیدن به عدالت، تبیین و شناخت حق و تکلیف افراد و رفع اختلاف نظرهای متعدد در محاکم، ایجاد نظم و رویه قضایی بین قضات و حقوقدانان، پیامد رفع تعارض خواهد بود.

رسیدن به روش منطقی و عقلانی در جهت رفع تعارضها و فهم صحیح مدارک و دلایل دعوی در رسیدگی های قضایی از موارد ضرورت های بررسی تعارض در جهت دستیابی به اهداف یاد شده است. همچنین ارائه قاعده ای عمومی در حل تعارض دلایل و مستندات اصحاب دعوی، در جهت ایجاد هماهنگی و انسجام در درون نظام حقوقی کیفری، از ضرورت های دیگر است که اثرات کاربردی عمیقی در رسیدگی های قضایی خواهد داشت.

۲-اهداف تحقیق:

از آنجا که ادله کیفری در نظام حقوقی دارای اهمیت بسزایی است، برای اثبات هر جرم، مقام تعقیب یا شاکی خصوصی، نیازمند جمع آوری و ارائه دلایل مبنی بر توجه جرم به متهم می‌باشد. برای آنکه این دلایل دارای اثرات قانونی باشند و مثبت جرم قرار گیرند، لازم است که این دلایل مورد پذیرش قانونگذار باشند، یعنی این دلایل قانونی توسط مقامات صالح، با روش قانونی جمع آوری و به مقامات رسیدگی کننده ارائه شوند لذا هدف این تحقیق بررسی قواعد و اصولی است که تعارض بین ادله قانونی و فقهی را با استفاده از راهکارهای موجود مرتفع می‌سازد و زمینه اجرای عدالت کیفری و دادرسی عادلانه را برای مقامات صالح قضایی فراهم می‌آورد.

۳-سوالهای اصلی و فرعی تحقیق

الف - سؤال های اصلی

با عنایت به اینکه اثبات حقیقت و واقعیت از ارکان و اصول اساسی آیین دادرسی کیفری و حقوق کیفری شکلی بطور کلی می‌باشد، در این مسیر ضرورت استناد به دلایل، قوانین و امارات تباین تعارض یا تراحم بوجود می‌آید که پرداختن به آنها، واجد اثرات کاربردی بسیاری برای محاکم و قضات می‌باشد که در این پژوهش به دنبال تدقیق مطلب فوق هستیم، بدین صورت که چنانچه میان دو یا چند دلیل تعارض بوجود آید و قاضی دادگاه در مقام عمل و رای، نتواند حکم عادلانه و منصفانه صادر نماید اصولاً به چه قواعد و اصولی برای حل تعارض متوسل شود؟ به عبارت دیگر مطلب این است که در چه مواردی میان ادله قانونی و فقهی تعارض بوجود می‌آید و چه قواعد و مقرراتی بر این تعارض حاکم است.

ب- سؤالیهای فرعی

در این پژوهش، سؤالات فرعی متعددی قابل طرح است که مهمترین آنها که مبین شاکله

اصلی تحقیق می‌باشند عبارتند از:

۱- روشهای تحصیل دلیل در سیستمهای متنوع دادرسی کیفری دنیا واجد چه خصوصیات

می‌باشد.

۲- سیستم ادله کیفری حاکم بر حقوق کیفری ایران از چه ویژگی برخوردار است.

۳- روشهای معمول حل تعارض در حقوق عرفی جاری در سیستم های حقوقی جهان در

مقایسه حقوق شرعی و اسلامی کدامند.

۴- فرضیه های تحقیق

۴-۱- بنظر می‌رسد در حقوق ایران به هنگام حصول تعارض میان ادله و مقررات شرعی،

حل تعارض مستنبط از اصول فقه بر مقررات عرفی ارجحیت دارد.

۴-۲- سیستم و روش ادله قانونی که در حقوق ایران در مقررات و حدود شرعی حاکم

است، بیشترین موارد تعارض ادله را در بر دارد.

۴-۳- در آیین دادرسی کیفری ایران نقش قاضی در حل تعارضات ایجادیه در مقررات و

حدود شرعی کمرنگ می‌باشد.

۵- پیشینه تحقیق:

بحث تعارض ادله از زمان ظهور علم اصول، مورد بحث بوده است و تدریجاً، همزمان با

تطور و گسترش علم اصول، پیچیده تر شده است، در ابتدا، به روایات علاجیه زیاد توجه نمی‌شد،

زیرا مردم در صورت ایجاد مشکل تعارض و تراحم، خدمت امام زمان خود مراجعه می‌نمودند و از

ایشان سؤال می کردند. اما پس از غیبت امام عصر (عج) این بحث پا در عرصه جدیدی نهاد و در عصر شیخ انصاری و پیروان وی، روش فقها و دانشمندان علوم اسلامی به اوج کمال خود رسید و دقت و موشکافی مسائل اصولی در این دوره از امتیازات آن محسوب می شود^۱

البته حسب مدارک تاریخی، رساله هایی از بزرگان ائمه علیهم السلام راجع به موضوع در همان مقاطع تاریخی تألیف شده است. یونس بن عبدالرحمن، از اصحاب امام موسی کاظم علیه السلام رساله ای با عنوان **اختلاف الحدیث و مسائله** نگاشت. محمد بن احمد بن داود نیز کتابی در اصول فقه ب عنوان **مسائل الحدیثین المختلفین**، به نگارش در آورد^۲.

مبحث تعارض ادله به جهت تأثیر و اهمیت آن در استناد احکام فقهی، از مهمترین مباحث اصول فقه است و در منابع اصولی همواره فصلی را به آن اختصاص داده اند به همین علت اکثر محققان اصولی این مسئله را در شمار مسائل علم اصول آورده و از دیدگاهی که آنرا مبحثی فرعی دانسته، انتقاد کرده اند.^۳ فقها و بزرگان دین هم آثار مختلفی در این باره نگاشته اند و این خود بیانگر اهمیت مضاعف این مبحث در استنباط مسائل مبتلی به فقهی می باشد.

علمای اصول در کتب و تألیفات خود این موضوع را با عناوین مختلف و متعدد آورده اند که می توان به «اختلاف الحدیث»، «تعارض الادله»، «تعارض الاخبار»، «التعادل و التراجیح» اشاره نمود و بنظر می رسد با گذشت زمان، بحث های اصولی مربوط به تعارض ادله، دامنه دارتر و مستحکم تر شده اند و موضوعات و مباحث نو و تازه ای در این مبحث وارد شده است.

۱- فاطمه عرب اصفهانی، تراجم و احکام آن (پایان نامه کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه

قم، ۱۳۸۲)، ص ۹، به نقل از سید محمد باقر حسینی، تعارض ادله، ص ۲۰، چاپ اول، انتشارات آیین اخمد، قم، ۱۳۸۸

۲- همان، به نقل از سید حسین صدر، تأسیس الشیعه، ص ۳۱۱

۳- ر.ک، واعظ، الحسینی، ج ۳، ص ۳۴۶

حقوقدانان نیز در بحث تعارض دلایل، به صورت مدون و منظم، بحث نکرده اند بلکه بصورت پراکنده وارد این بحث شده اند و فصل جداگانه‌ای به آن اختصاص نداده اند، و این قسمت از بحث، به فعالیتهای تحقیقاتی بیشتری نیاز دارد و نویسندگان حقوق کمتر به این موضوع پرداخته اند و در واقع تحقیق حاضر درصدد انجام این کار مهم است.

۶- روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش تحلیلی، توصیفی است که پس از بررسی سیستم های دادرسی حقوق کیفری و تعاریف ارائه شده پیرامون ادله اثبات دعوی به تبیین تعارضات ادله کیفری و قواعد حل تعارض در فقه امامیه و عامه و قوانین مدون پرداخته می شود و روش جمع آوری مطالب در این پژوهش، کتابخانه‌ای بوده و با مراجعه به کتابخانه های معتبر و رساله ها و قوانین مصوب و رویه قضایی محاکم، تدوین شده است که با محدودیت هایی غیر قابل انکار از جمله کمبود منابع تحقیقی روبرو بوده است. اما با سعی و تلاش بیشتر و با کمک اساتید محترم راهنما و مشاور و با استمداد از حضرت باری تعالی، آنها را پشت سر گذاشته و تلاش شده که با کمترین ایراد ارائه شود.

۷- فهرست کلی مطالب

این نوشتار با یک مقدمه و دو فصل تنظیم گردیده است که با عنایت به زمینه و مقدم بودن مباحث هر فصل برای مباحث بعدی به ترتیب زیر آورده شده است:

در مقدمه به بیان مسأله، اهداف تحقیق، سؤالهای اصلی و فرعی تحقیق، فرضیه های تحقیق، پیشینه ی تحقیق، روش تحقیق و فهرست کلی مطالب پرداخته شده است.

فصل اول کلیات نام دارد که مشتمل بر سه مبحث است، مبحث اول، تحلیل سیستم های دادرسی حقوق کیفری است در مبحث دوم تعاریف ادله مورد بررسی قرار می گیرد و مبحث سوم تعارض ادله ، تراحم، تخصیص و تباین بیان می شود.

در فصل دوم نیز قواعد حل تعارض بررسی می شود که مشتمل بر دو مبحث و نتیجه گیری و پیشنهادات می باشد؛ در مبحث اول ، قواعد حل تعارض در فقه امامیه و عامه مورد کنکاش قرار می گیرد و در مبحث دوم قواعد حل تعارض در قوانین مدون، بررسی می شود.

امید آنکه پژوهش حاضر مورد توجه و استناد دست اندرکاران امور قضایی و حقوقی پژوهشگران حوزوی و دانشگاهی قرار گرفته و جهت صدور احکام عادلانه و احقاق حقوق هموطنان مفید و مؤثر افتد.

فصل اول

کلیات

**تعاریف ، مفاهیم و واژه ها
و تحلیل سیستم ها...**